

مرکز تۆزۈپ :
باب عالی جاده سفده (اتحاد
تجارت) كىتبخانهسى

آبونه بدلى :
سنة لىكى ۱۰۰ غروش
آلتى آلتى ۵۰
۴ لك اجنيه ايچين ۲۵ غروش ضم
اولوماليدىر .

آبونه قىدى افعاملهسى هر سته نك بونجى
وايكهچى آلتى آلتى اعتباراً اجرا اولونور .

دېنى ، علمى ، ادبى ، اجتماعى

مخبر
۱۳۴۸

مجموعه نشرات اسلاميه

صاحبى ، مديرى ، محررى :

اداره خانه سى :
بايزيد جامع شريفك تربه قاپسى
قارشيسنده

اسلامك نفعنه خادم مقالات
مع الت شكر قبول ونشر اولونور

يازاتك شخصيتى دكل ، يازاتك اهميتى
نظردقته آلتير .

كان يازيلردن شايان قبول كورولنلر .
تاسخ سبراسيله دوج ايديلير .

كونده ريله جاك آثار ، اوقوناقلى
ومختصرجه يازيلش اولماليدىر .

ذى القعدة
۱۳۴۲
فى : غروش
۱۰

عدد
۴۹
جلد
۴

طرفەن بر مدرسەك ویریلیر و رمضان ایچنە
رؤسی كوندەریایر . اونك كەدیکي كوندە خواجە
سەلیم افندی ، او اقشام آیاصوفیە جامەندە افطار
ایدیلەسی تەکلیفەندە بولونور . اذانە یاریم سەامت
قالە جامع شریفە کیرە جکەری صیرادە قانی اوکندەکی
برسیمیجی ، قنارینە دیکە جکی مومك آتە صارمق
ایچین بولردن کاغداستیر . خواجە سەلیم افندی :
— حسام ! شوکا براز کاغد ویر . امرینی
ویریر .

حسام افندی ، آرانی ، طارانیر ، اوستندە
رؤسدن باشقە کاغد بولاماز . خواجە سەمك امرینی
انفاذاشمش اولمق ایچین بلاتردد اونی ییرتار و سیمد .
جی یە ویریر . اسەد ددە افندی مرحوم ، بو
فقرە یی نقل ایلەد کدن صوکر :

— خواجە نك تفضی اسبابندن بری دە بودر
دیردی .

حاصلاتی ، خواجە حسام الدین حضرت تلیزینك
قبری تەمیرینە صرف ایدیلەجك اولان (تذشیط الحین)
رسالەسی ، باب عالی جادە سندنە (خطاط سعود المولوی)
بەك یازیخانە سندنە بولونویور .

طاهر المولوی

مەصر دە قەبرستان زیارتی

بو کونکی مەصر ، مەصر اولونجە یە قدر فرعونلر
زمانەندە بری عددی مەجهول استیلار کچیرمش بر
مملەکت . اونکە چون هەپسندن بر پارچە گورە نك قالمش .
مەصر ك شیمدیکی کبار صنفنی تەشکیل ایدن بر عصر اق
یکی صنف ؛ تورك ، چرکس ، آرنا ووددن عبارت
اولمقلە برابر بو عادتلردن کندیسی قورناراماش
وبو کون مەصر لیردە اویلە عادتلر صابلاشمش قالمش کە
وجود ولزومنك حکمتنی آکلامق ممکن دکدر .
بو عادتلردن بری دە مەصر لیرك مبارک کونلردە

قەبرستانلری زیارتلیرد . دها بایرام ویا قەدیل کلەدن
هراؤدە بر حاضر لقدر باشلار . هرکس زەنگینلککە
کوردە فقرایە داغیتاجنی چورەکی ، سیمیدی اکمی
حاضرلار . بر کون اول چیقینلر ، بوغچلر یاییایر
وعرفە آقشامندن یولە روان اولنور . او آقشام
کیدە مەیلر ، یرتەسی کون صباح قرا کلغندە کیدرلر .
مزارانغە منتهی یوللرە یا قلاشجە ظن ایدرسکیز کە
بوتون قاهرە کەج ایدیور . حقیقە دە اویلەدر .
بوتون قاهرە خلقی مزارلقدەدر . محتشم برکوشك
کبی متعظمانە ایلرلەین لوکس اوطوموبیلک یانندە
بر اشکک چکدیکی ویا چککە چالیشدینی ایکی
تکرارکلی ، اوستی بر اوقلنی واوخلقک اشیا سیلە
طولول اولان آرابە یورور . اوستلرنندەکی بیغین بیغین
بوغچلری ، سەتلری ، تەجرەلری ، دولابلری ، شیلە
ویورغان یوکلرینی . طاشیەرق بیکلر جە آرابەو
اوتوموبیل بر برینی ایتە قاقا ، سوکە صایە ایلرلر .
آرابە جی سوکر ، آرابە نك اوستندە کیر سوکر .
بر برینی کچن آرابە نك اوستندە اوطورانلر حققرینی
مدافعە ، یعنی غوغا ایدرلر . هر آرابە دە ینە اکسیک
صایدیغ یوکلردن ، چیقینلردن ماعدا بر قاق قادین
باغداش قورمشدر . هر قادینك قوجاغندە دە سو موکی
میشیلدايان بر چو جوق واردر . قادینلر باغیریر ،
چو جوقلر آغلار . لحتی بین آرابە چوقدن باشقە
بر سوقاغە صایمش ، اورتادن غایب اولمشدر . غوغا
ینە دوام ایدر . بش قادین غوغاینی آغیزلرندن ساقیز
کبی دوشورمزلر . بوتون بوکورولتی ، باغیریشما ،
چاغیریشما آرمە سندنە باشی بر آن ایچون اولسون
صاغە صولە دوندورمینەن آرابە جی ، اشکک چکە سنی دە
بر آن ایچون اولسون بیر اقیارق . آراباسنی سورەز .
بو قالا بالقی ایکیدە بر صیقیشیر . قارشیدن کلنلر کچمک
ایستلر ، بری طرفدن کلنلردە بوتون سوقاغی قاپلارلر .
چوق کچمەدن قارشیدنی دە قاپانیر . آرتق باغیریشوب

وثراب اولان جسدلرك ياننده وفاكار برتر بهدارلق
ايدن روحلر، بالخاصه كنديلري ايچون اختياركلفت
و زحمت ايدهر ككن احضادك آياقلىر آلتنده
چيكنه نكه تحمل ايدهمهرك اوزاقلاشيورلر،
اوچيورلر، لوڭوريا چكيلوب كينجهيه قهرقبرستانه
دونميورلر. امينم كه ديريلره طولو اولان قبرستان
اولولردن تماميله بوشامشدر.

بلاختيار اوراده ياتانلره آجيرسكنز «بو اولولرك
اك بويوك بدبختلىقلىر بوراده وقت موعوده قدر
قالق». ديرسكنز. ايچكزدن غير شعورى بر (آمان
اللهم اولدوره جكسهك نى بوراده اولدوره) نيمى
چيقار. اوراسى بر مزارلق، راستراحتگاه دكلدر.
اكسه كزه قدر ايتمش ياقيجى بر كوش. طاشلره،
طوپراغه دهاطوغروسي قومه، ديوارلره وارنجهيه
قدر هپ بو كوشك آلتنده چله طولدورورلر.
اولولره آجيديفكنز كى طاشلره ده آجيرسكنز.
طالع يوق ديه نركلوب بورا مزارلقلرينك طاشلرينى
كورسونلر. نره ده زمردين بر اوواده روزكاريله
ياغموريلاه، بهاريله، قوشلريلاه سبب خلقتنى دولديران
طاشلر، نره ده بويلاه جهنم كوشى آلتنده قاوورولان
بو طاشلر!

اوراسى ساده طاشلر، طوپراقلر آلتنده ياتانلرك
قبرى دكلدر. اوراده اونوتولان غننهلر، تزييف
اولنان عرف و عادات، ايزى كيندجكه غائب
اولان حياتلردن مركب مجهول برماضى نى سربلى
كوروروسكنز. سانكه بوكونكى ريان، بوكونكى ترديدن
تيكسينهرك ياشايانلرك آراسندن چكيلمش و آجيسنى
دها زياده و كندى كندينه دويق ايچون دها
ايكرنج اولان بوشهر قدر بويوك قبرستانه سينمشدر.
اونك بوصمى حركته بزبر تحقيره مقابله ايدىوروز:
لاقيدى. بولاقيديمى آراسيره ياپديغمز وياكار
زيارتلره ده بوسوتون زهرليوروز. زوالى ماضى!

چاغريشمق، سوكوب صايىق ميتاليوز كى ايشلر
اوطوموبيللر باطيردار، آرابه لر غاجيردار، آرابه
اوطوموبيل آقيتسيلاه برار مزارلغه كيدن صايچيلرده
آواز ياريشنه باشلار. شاويش (چاووش - بولاس)
برشى ياپماز، چونكه ياپماز. برده باقارسكنز كه
آرابه لر حركت ايدىور. صاغدن ككن صوله،
صولدن ككن صاغه كيدىور. يول ناصيل آچيلدى
ناصيل بودوكوم چوزولدى؟ عقل ايرمز. بويلاه
برقاچ يرده دها دوراقلادقن صوكره مزارلقلره
واريرسكنز. مصرده ايكي اوج اوفاق قبرستاندن
صرف نظر مزارلق اولارق ايكي يروارد: مجاورين
وامام. مجاورين وامامه كينجه مصرليرك و مصرك
قبرستانى كورمىسكنز. اوراده كورديككنز بوتون
شرق، بوتون شرقليرك قبرىدر. شرق اوراده
ياتيور. تسبب، نسيان مسكنتنه طوتولان، اجدادى
رد ايدن، ماضينك قارشينده خشوع و سكون
ايلاه باش كه چكى يرده صيريتان شرق قبرىدر.
اوراده ديه حرمتسزلىكى بر فضيلت، وفايه خيالى
عصرى و هيجل بر صنعت بيلن، كچمش زمانه
قارشى نه ايلاه مكلف اولديغى اونوتان، ايمانى غائب
ايتمش سفيلى و خسته بر شرق ياتيور....

كوروروسكنز كه اوطاشلرك آلتنده ياتانلره
اوطاشلرك اوستنى چيكنه ين رياكارلرك آراسنده
برعلاقه، بر رابطه يوق.

بوراده اوقونان استخفاف و لاقيدى ايلاه مزار
طاشلرنده بليرن مقهوروزبون بر صبر و توكل قارشى
قارشى به گلشدر. ايكيى ده بربرينى آكلاماز،
ايكيى ده بربرينى رد ايدر، ايكيى ده بربرينك
تعجيزندن مشتكىدر. آه مزار طاشلرينك دىلى
اولسه ده بورياكار تحريم و تكريملره، بوسفلى
ويا بماحق صميمتله نصل تحمل ايتدكلرينى، ايچلرندن
نه عصيانلره قيوراندقلىرى سويلسهلر. امينم، خراب

— تورکستان —

تورکستان و تورکستان اقوامی حقیقه طوغرومعلومات ویرن تورکجه اثرلر - طنمه کوره - غایت نادر در . عاجز لری بو خصوصده بیلدیکمن و کوردیکمن - محترم استاد م طاهر المولوی بک مساعده بیورورسه - (مجله عرفان) واسطه سله پیدرپی نشر ایدرم . ش-ونی ده معترف که بر طاقم حقیقه لری احتوا ایدن شو و معلومات و مشهوراتی منتظم جله لر ابله افاده ایتمکدن عاجزم . قارئلرمک عفوینه مغروراً تحریره جسارت ایلدم . اصل مقصده باشلامدن اول مقدمه اوله رق تورکستانک موقع جغرافیستدن بحث ایتمک فائده دن خالی دکلدر .

تورکستانه جغرافی جهتدن بر نظر :

تورکستان ، اورتا آسیاده بیوک بر اولمکه اولوب تورکستان شرقی ، تورکستان غربی ، و تورکستان افغانی ناملریله اوج قسمة آیریلشدر . تورکستان شرقی (تورکستان چینی) - تبت یا یلاسی ، تیانشان ، آلاس ، پامیر طاغلریله ، غوبی ، طاقلاماقان چوللری آره سنده کی یرلردر . چین حکومته تابع اولان مذکور اراضینک مساحه سطحیه سی « ۱،۲۳۵۰۰۰ » مربع کیلو مترو ، نفوسی ایسه ۱۴ میلیون قدر تخمین قیلنوب اوزبک ، سارت ، تارنجی ، دونگان ، تورکمن ، تاجیک ، قیرغیز ، قازاق ، و چینلیردن عبارتدر .

اکثریتله چول و صحرا لردن تشکیل ایدن شوملکتک آنجق تیانشان اتکلری ابله تاریم وایی نهرلری بویلرنده حال مدنیت اوزره یاشامق ممکندر . تورکستان شرقینک هواسی قوراق ، قیشی صوغوق ، یازی غایت صیجاق اولدیغدن زراعته اوقدر مساعده دکلدر . مع مافیه صحرا لردن بارینان قیرغیز - قازاقلردن رعی حیوانات ایشلری زیانمزددر .

بوراده مکتب و مدرسه لر نادر ، اهالیسی ده علم و عرفاندن بی بهره در . مرکزی « کاشغر » شهری

کیتدکجه مجهولیه قاریشان موجودیتک عظمی سکا کافی دکلکی ؟ سنی انکار درجه سنه وارن بز کنه کارلرک حرمت و توقیرینه محتاجیستک ! واقعا لایقستک ، فقط اونوتما که موجودیت و بقامتک مدنیت صاحب لری طرفدن انکار اولدینی بر عصرک چوجوقلری یز . کنه مز بویوک ، بک بویوک اولمقله برابر قباحتک اک بویوئی ده زمانکدر .

بیاض توزلی ، دار وقیصه س-وقاقلر بر بری تعقیب ایدیور . کیدنلره کلنلر بر بر مزه چارپارق ایلرلیورز . هوا یرینه توز یوتیورز . صاعده ، صولده سیمتجیلر ، یشجیلر ، دستجیلر ، اکبکجیلر ، طورشوجیلر ، چشیدچشید صایجیلر هپسنگ اوزری توز . یشلر ، سیمیتلر ایسه اونه بولانمش کبی . هپسی ده صاتیلیور . یینلرک اللهدن باشقه شفا بکله یه جک کیمسه لری یوق .

صیوالری دوشمش ، طاشلری میدان چیقمش صاغلی صوللی دیوارلر آراستنده کی مسافه ، سواققلری تشکیل ایدیور . هر عائله کندی کندی مخصوص بر یر ایدیتمش . کیمسه سینه ، عائله سنک اجتماعی سوبه سینه کوره ده یا اوج ، درت اوطه لی بر او یایدیرمش ، یا خود ساده اطرافه بر دیوار چکمش ، بوکاده کوچی تیمنلر تخته دن بر قولوبه یا یشلر . مزار قولوبه نک ایچنده . او قولوبه لرک طیشنده کی مزارلر ایسه اون بیکرله ، یوز بیکرله . چوغنک یازیمی بیله یوق بر طاش ییغینندن عبارت .

رئیس مظهر

مابعدی وار

